

8. Nanivska, Evgenia. "Alternative sources of funding higher education in Ukraine". Intkonf.org. 17 Feb. 2011. Web. 16 Feb. 2014. <<http://intkonf.org/nanivska>>.
9. Davydenko, Natalia. "Universities are not in a hurry to enjoy autonomy". Kyiv.comments.ua. 18 July 2014. Web. 16 Feb. 2014. <<http://kyiv.comments.ua/article/2014/07/18/075144.html>>.
10. Nikiforova L. "Motivation of economic subjects in the creation and functioning of endowment for higher education institution". Ena.lp.edu.ua. 2013. Web. 16 Feb. 2014. <<http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/.../64-427-432.pdf>>.
11. Tax Code of Ukraine from 02.12.2010 №2755-VI. Rada.gov.ua. 2 Dec. 2012. Web. 16 Feb. 2014. <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>>.
12. "The strategy for reforming of higher education in Ukraine up to 2020" Mon.gov.ua. 2014. Web. 16 Feb. 2014. <http://mon.gov.ua/img/zstored/files/HE%20Reforms%20Strategy%202011_11_2014.pdf>.
13. Tarasenko, I. and T. Nefedova. "Problems of financing of higher education in Ukraine in the context of competitiveness." *Bulletin KNUVD* 4 (2013): 177–185. Print.
14. "About the fund." Development fund of the Institute of International Relations. n.d. Web. 16 Feb. 2014.
15. Shevchenko, L. "Financing higher education: overcoming the threats of the resource dependency." *Rusnauka.com*. n.d. Web. 16 Feb. 2014.

Рецензенти:

Баланюк І.Ф. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Фурса Т.П. – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та фінансів Івано-Франківського навчально-наукового інститут менеджменту Тернопільського національного економічного університету.

УДК 336.02:658.15(045)

ББК 65.050.2

Сусіденко О.В.

МЕТОДИ ОЦІНКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Хмельницький національний університет,
Міністерство освіти і науки України,
29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11,
тел.: 0674305484,
e-mail: medium86@mail.ru

Анотація. У даному дослідженні описуються певні методи, що застосовуються для визначення рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Було здійснено ряд завдань для забезпечення фінансової безпеки підприємства, які включають встановлення, оцінку чинників та розробку системи заходів, що дозволяють нівелювати дію загроз, небезпек та посилення дії їх позитивного характеру. Було досліджено цілі та завдання оцінки фінансової безпеки суб'єктів господарювання за такими принципами, як: системність, об'єктивність, адекватність, комплексність, взаємоузгодженість, універсальність, однозначність та результативність та ін. Для оцінки фінансової безпеки підприємств було використано методи, що базуються на основі дослідження грошових потоків, фінансової стійкості підприємства, визначення інтегральних показників та ресурсно-функціонального підходах. Найбільш дієвим серед усіх методів оцінки забезпечення фінансової безпеки підприємства був визначений метод ранжування, який полягає в тому, що рівень фінансової безпеки підприємства розраховується в балах як сума добутків рейтингу кожного показника на клас, який визначається в залежності від значення нормативного показника, тобто оцінка рівня фінансової безпеки підприємства базується на використанні рангових ознак.

Ключові слова: фінансова безпека, суб'єкти господарювання, грошовий підхід, методи фінансової безпеки, стійкість, ресурсно-функціональний підхід, метод ранжування.

METHODS OF VALUATION FINANCIAL SECURITY OF BUSINESS ENTITIES

Khmelnytsky national University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Instytutska str., 11, Khmelnytskyy,
29016, Ukraine,
tel.: 0674305484,
e-mail: medium86@mail.ru

Annotation. This article describes some methods, which are used to determine the level of business entities' financial security. Several tasks are performed to ensure financial security of the enterprise including determination and evaluation of factors and development of precautionary measures that allow to neutralize effects of threats, hazards and enhance positive influence of these factors. It is examined the goals and objectives of business entities' financial security valuation on such principles: systematicity, objectivity, adequacy, complexity, interconsistency, versatility, simplicity and efficiency, etc. Methods which were used to evaluate the financial security of enterprises are based on the study of cash flows, financial viability, the definition of integrated indicators and resource-functional approach. Ranking method was defined as the most effective method of evaluation to ensure the financial security of the enterprise. This method means that the level of financial security calculated in scores as the sum of products of each rating indicator per class that is determined by the value of the standard indicators i.e. valuation of financial security company based on the use of rank signs.

Key words: financial security, entities, monetary approach, methods of financial security, stability, resource-functional approach, ranking method.

Вступ. У сучасному світі впевненість у захищеності фінансових інтересів суб'єктів господарювання на усіх рівнях фінансових відносин відіграє важливу роль. Адже, високий рівень фінансової захищеності підприємства гарантує не тільки стабільне та максимально ефективне функціонування, а також високий потенціал розвитку підприємства в майбутньому, певну гарантію суб'єктам господарювання в постійній наявності фінансових ресурсів.

Постановка завдання. Дослідження основних методів оцінки забезпечення фінансової безпеки підприємств, виявлення основних чинників, які на них впливають – є необхідним у розумінні даної тематики. На сьогоднішньому етапі стає актуальним розробка системи заходів, які зменшать чи взагалі усунуть значний негативний вплив чинників на фінансову систему сучасного підприємства.

Результати. На сьогоднішній день головною проблемою в методології формування прогнозування банкрутства вітчизняних підприємств є не стільки відсутність теоретичної бази, скільки неадаптованість методик до особливостей економіки України. До основних завдань забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання належать: оцінка фінансової безпеки, встановлення і оцінка чинників, які впливають на неї, та на основі цього розробка системи заходів, що дозволять нівелювати дію загроз, небезпек та посилення дії їх позитивного характеру.

В теорії та практиці фінансового менеджменту існує значна кількість методів, які застосовуються для визначення рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання. У ході аналізу фахової літератури [5, с. 161–163] було визначено, що дослідженні методики визначення рівня фінансової безпеки підприємства можна розділити на декілька груп (рис. 1).

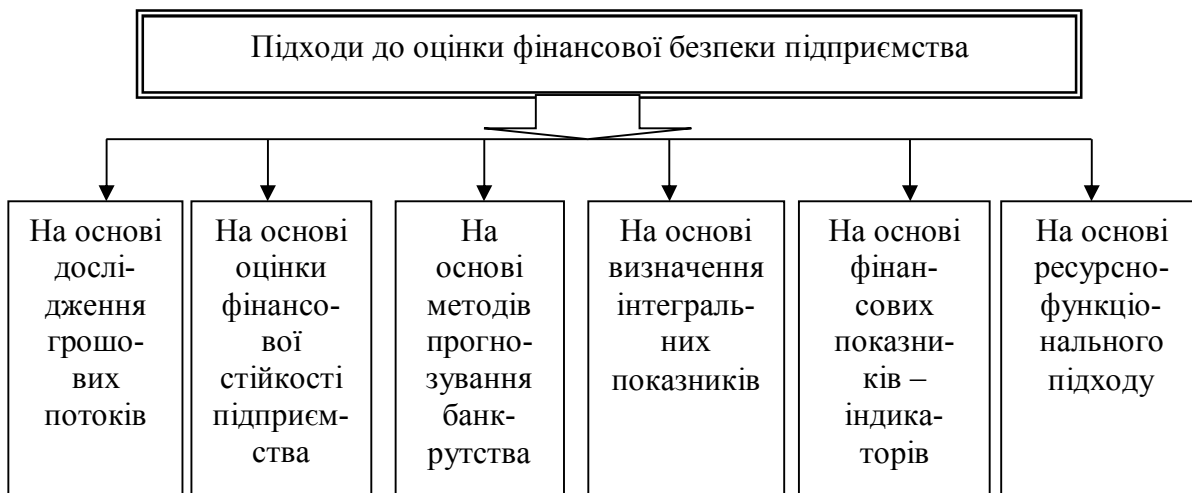

Рис.1. Групування методів оцінки рівня забезпечення фінансової безпеки підприємства

У методиках першої групи оцінку фінансової безпеки підприємства пропонується здійснювати на основі дослідження грошових потоків підприємств, а саме показника чистого грошового потоку в розрізі видів фінансово-господарської діяльності підприємства за допомогою розробленої матриці динамічної фінансової рівноваги. Автори даний підхід обумовлюють тим, що показник чистого грошового потоку є одним із індикаторів результативності господарської діяльності підприємства та визначає його фінансовий стан [4, с. 73–76].

Загалом, цей підхід є вузьким, оскільки охоплює далеко не всі сфери, які впливають на стан фінансової безпеки підприємства. Крім того, зазначений підхід використовує абсолютні показники, які є менш інформативними, ніж відносні. Найчастіше зазначений метод використовується для визначення оперативних цілей.

Ілляшенко С.М. [6, с. 16–22] було запропоновано оцінювати фінансову безпеку підприємства на основі аналізу фінансової стійкості, ступінь якої визначається, виходячи з достатності оборотних коштів (власних чи запозичених) для здійснення виробничо-збутової діяльності.

Кракос Ю.Б. та Разгон Р.О. рекомендують розглядати фінансову безпеку підприємства як комплексну величину, оскільки вона досліджує декілька складників, зокрема ефективність управління підприємством, платоспроможність і фінансову стійкість, ділову та ринкову стійкість, інвестиційну привабливість [7, с. 86–97]. Варто також відмітити, що ряд дослідників вважає, що визначення фінансової безпеки підприємств потребує застосування індикаторного методу, за якого рівень безпеки визначається за допомогою індикаторів.

Найбільш поширені показники-індикатори, що були виділені авторами щодо визначення рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання, представлено на *табл.1*.

Інший метод оцінки рівня фінансової безпеки розглядається в межах ресурсно-функціонального підходу, за яким оцінку пропонується здійснювати за кожною функціональною складовою фінансової безпеки, а потім визначити інтегральний показник експертним шляхом. При цьому функціональну структуру фінансової безпеки підприємства визначають такі складові: бюджетна; грошово-кредитна; валютна; банківська; інвестиційна; фондова; страхова [1, с. 98–103].

Таблиця 1

Показники-індикатори оцінки фінансової безпеки підприємств

	Вишнівська Б.	Горячева К.	Папехін Р.	Михайленко В.М., Ареф'єв В.О.	Араф'єва О., Кузенко Т.	Олексів І, Подольчак Н.	Каплан Р., Норгон Д.
Рівень КЗ та ДЗ			+	+			
Коефіцієнт фінансового левериджу			+				
Обсяг власного та оборотного капіталу		+					
Точка беззбитковості	+						
Прибутковість			+				
Показники фінансової стійкості					+	+	
*коефіцієнт автономії			+		+	+	
*коефіцієнт покриття			+		+	+	
*коефіцієнт маневреності					+	+	
Обсяг кредитів та позик		+	+				
Обсяг інвестицій		+					
Показники ліквідності						+	+
Показники фінансової незалежності							+
Показники фінансового ризику							+
Показники оборотності необоротних активів							+
Показники рентабельності							
*активів			+				+
*продукції							+
*продажу							+
Коефіцієнт незалежності							
Коефіцієнт фінансової залежності				+			
Коефіцієнт фінансової стабільності				+			
Коефіцієнт мобільності				+			
Коефіцієнт маневреності власного капіталу				+			
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів				+			
Коефіцієнт структури довготрокових вкладень				+			
Коефіцієнт короткострокової заборгованості				+			
Коефіцієнт автономії джерел формування запасів				+			
Разом	1	3	6	9	4	5	8

Складено автором на основі [3, с. 14–16]

Незважаючи на переважну більшість науковців, які віддають перевагу експертному методу при визначенні вагомості окремих функціональних складових безпеки, деякі автори модифікують методіку визначення вагомості складових у загальному інтегральному показнику. Це говорить про те, що єдиної позиції науковців у формуванні методик оцінки фінансової безпеки підприємств не існує.

Підхід до оцінки рівня економічної безпеки запропонований В. Забродським [2, с. 35–37] зазначає, що оцінка економічної безпеки підприємства ґрунтується на інтеграції сукупності показників, що визначають економічну безпеку. При цьому використовується декілька рівнів інтеграції показників і такі методи їх аналізу, як кластерний і багатовимірний аналіз. Цей підхід характеризується значною складністю, яка зумовлена використанням математичного аналізу.

Сутність методу ранжування полягає в тому, що рівень фінансової безпеки підприємства розраховується в балах як сума добутків рейтингу кожного показника на клас, який визначається в залежності від значення нормативного показника, тобто оцінка рівня фінансової безпеки підприємства базується на використанні рангових ознак.

За допомогою методу фінансових коефіцієнтів попередньо встановлюють групи основних показників, а саме: показників ліквідності, стійкості, заборгованості, оборотності, прибутковості, а далі порівнюють їх значення з нормативними, середніми по галузі, а також зі значеннями за попередні періоди. Діагностика стану фінансової безпеки повинна проводитися за системою показників, що враховують специфічні галузеві особливості, які найбільш характерні для даних підприємств і мають для них важливе стратегічне значення.

Отже, враховуючи проведений аналіз методів оцінки фінансової безпеки підприємства, можемо зазначити, що оцінювання фінансової безпеки підприємства є складним комплексним процесом, який передбачає наявність взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих елементів, які можна об'єднати в три блоки: постановочний блок, методичний блок, інтерпретаційний блок.

Фінансова безпека підприємства залежить від міжнародних, національних і ринкових чинників. Міжнародні фактори впливають на фінансову безпеку через загальноекономічні важелі, міжнародну політику і міжнародну конкуренцію; національні – через політичні, економіко-демографічні умови господарювання; а ринку – через психографічні настрої населення, науково-технічний прогрес та форми конкуренції [8].

Висновки. Забезпечення фінансової безпеки підприємства залежить від цілого комплексу факторів. Їх комбінація є передумовою формування і забезпечення необхідного рівня безпеки. Залежно від напряму впливу та джерел їх виникнення фактори можуть здійснювати вплив на внутрішню чи зовнішню фінансову безпеку, що у сукупності визначить загальний стан забезпечення фінансової безпеки підприємства. Також, фінансова безпека підприємства схильна до впливу посилюючих і дестабілізуючих чинників як зовнішнього так і внутрішнього впливу, які у своїй сукупності стосуються трьох складових економічного процесу: засобів отримання доходу; методів збереження активів та шляхів витрачання доходу.

Від того, наскільки повно визначено склад чинників, наскільки точно оцінений рівень інтенсивності їх прояву і можливого збитку або прибутку, залежить ефективність побудови всієї системи забезпечення фінансової безпеки підприємства.

1. Араф'єва О.В. Економічні онови формування фінансової складової економічної безпеки / О.В. Араф'єва // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1. – С. 98–103.
2. Забродский В. Теоретические основы оценки экономической безопасности отрасли и фирмы / В. Забродский, Н. Капустин // Бизнес-информ. – 1999. – № 15–16. – С. 35–37.

3. Папехин Р.С. Индикаторы финансовой безопасности предприятий / Р.С. Папехин. – Волгоград: Волгоградское научное изд-во, 2007. – 16 с.
4. Підхомний О.М. Індикатори оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання / О.М. Підхомний., Л.С. Яструбецька. // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Збірник наукових праць. Луцький державний технічний університет Випуск 4 (16). – Ч. 2. – Луцьк, 2007. – С. 73–76.
5. Полтніна О.П. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємств: методичний аспект / О.П. Полтніна, А.В. Нескуба // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 29. – С. 161–163.
6. Ільяшенко С.Н. Оценка составляющих экономической безопасности предприятия / С.Н. Ільяшенко // Наукові праці Дон. НТУ.– 2002.– № 48.– С. 16–22.
7. Кракос Ю.Б. Управління фінансовою безпекою підприємств / Ю.Б. Кракос, Р.О. Разгон // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2008. – № 1(1). – С. 86–97.
8. Евдокимов Ф.И. Факторы и методы оценки экономической безопасности предприятия. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://masters.donntu.edu.ua/2008/fem/mikhailov/lib/3.htm>.

References

1. Arafyeva, A.V. "The economic basis for the formation of the financial component of economic security." *Actual problems of economy* 1 (2009) : 98–103. Print.
2. Zabrodskiy, V., and N. Kapustin. "Theoretical framework for the assessment of economic security industries and firms." *Business Inform* 15–16 (1999) : 35–37. Print.
3. Papehin, R.S. *Indicators of financial security of the enterprises*. Volgograd: Volgograd Science Publishing House, 2007. Print.
4. Pidhomnyy, A.M., and L.S. Yastrubetska. "Indicators assessing the level of financial security entities." *Economics. A series of "Accounting and Finance". Scientific Papers. Lutsk State Technical University* 4 (16) : 73–76.
5. Poltinina, A.P., and A.V. Neskuba. "Evaluation of the financial security company: methodological aspects." *Bulletin of Economics and Transport industry* 29 (2010): 161–163. Print.
6. Il'yashenko, S.N. "Evaluation of the components of economic security." *Scientific work DonNTU* 48 (2002):16–22. Print.
7. Krakos, Y.B., and R.O. Razhon. "Finance enterprise security management." *Economics and Management Engineering industry: problems of theory and praktyku* 1 (2008): 86–97. Print.
8. Evdokimov, F.I. "Factors and methods to assess the economic enterprises safety." Web. <<http://masters.donntu.edu.ua/2008/fem/mikhailov/lib/3.htm>>.

Рецензенти:

Блакита Г.В. – д.е.н., професор, кафедри бухгалтерського обліку Київського національного торговельно-економічного університету;

Мормітко В.Г. – к.т.н., заслужений працівник промисловості України, директор ТОВ "Альтео".

УДК 339.138

ББК 339.001

Вербовська Л.С.

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК СТРАТЕГІЧНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра менеджменту і адміністрування,
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шопена, 1,
тел.: 03422 23557,
e-mail: verlesya@gmail.com

Анотація. Розглядаються питання застосування підприємствами стратегічних підходів на основі комерціалізації. Особливу увагу приділено підходам до питання комерціалізації та